

Міністерство освіти і науки України
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Факультет хімії, біології і біотехнологій

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ

25.04.2025 № 1
м. Вінниця

Спільного засідання
кафедр Ботаніки та екології, Біофізики і фізіології

Голова – Тарадіна Галина Вікторівна, в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології

Секретар – Рогожук Марія Ігорівна, завідувач навчальної лабораторії кафедри ботаніки та екології

ПРИСУТНІ:

Руденко С.С., докт. біол. наук, професор, професор кафедри ботаніки та екології; Альгімантас Паулаускас, докт. біол. наук, професор кафедри біофізики і фізіології; Машталер О.В., в.о. завідувача кафедри ботаніки та екології, канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Вашеняк Ю.А., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Яворська О.Г., старший викладач кафедри ботаніки та екології; Мікуліч Л.О. старший викладач кафедри ботаніки та екології; Ковальчук І.А., лаборант кафедри ботаніки та екології; Рогожук М.І., завідувач навчальної лабораторії ботаніки, фізіології рослин, мікробіології та екології; Доценко О.І., канд. хім. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри біофізики і фізіології; Єрмішев О.В., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри біофізики і фізіології; Овчинникова Ю.Ю., канд. біол. наук, доцент кафедри біофізики і фізіології, народний депутат України, член Комітету ВРУ з питань екологічної політики та природокористування; Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Березовський І.В., канд. вет. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Безносок Н.О., провідний фахівець кафедри біофізики і фізіології; Супрун Н.В., завідувач навчальної лабораторії загальної біофізики та фізіології.

Запрошені:

Профільні науковці і роботодавці: Сухомлин М.М., докт. біол. наук, професор, в.о. директора Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Федоряк М.М., докт. біол. наук, професор, завідувач кафедри екології та біомоніторингу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; Бойко С.М., канд. біол. наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Лихолат Ю.В., доктор біологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, дійсний член Міжнародної академії біоенерготехнологій, в.о. завідувача

кафедри фізіології та інтродукції рослин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; Єлісавенко Ю.А., науковий співробітник ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція» Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького; Смірнова М.П., провідний архітектор КП Вінницької міської ради “Агенція просторового розвитку”; Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група»; Якімцев В.В., директор ТОВ “ВінЕкоПроект”.

Випускники: Луценко А.І., провідний еколог, відділу екології Агро Юридична особа - Прат “МХП”, Калінській П.В., аспірант, Інститут еволюційної екології НАН України, Зінець В., фахівець науково-дослідного центру КНВО “Форт” МВС України, Кучер Т.В., лаборант (PCR), Labor Limbach Erfurt (Німеччина).

Представники студентського самоврядування: Бойко А.В., Тарасюк М.В., Черненко А.О., Сопун Д.А., Дем’янчук К.М., Ганзур А.С.

З ПЕРШОГО ПИТАННЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО:

1. Про результати моніторингу чинної ОПП «Біологія» за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, ОС Бакалавр.

СЛУХАЛИ:

1. Про результати моніторингу ОПП “Біологія” за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, ОС Бакалавр.

ВИСТУПИЛИ:

1. Машталер О.В. канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; експерт із забезпечення якості вищої освіти зі спеціальностей 091 Біологія та біохімія та 101 Екологія, гарант ОПП Екологія. Відновлення екосистем ОС Бакалавр, керівник спеціальності 101 Екологія зазначила, що освітня програма за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, що реалізується у ДонНУ імені Василя Стуса потребує технічних змін, а саме: відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 “Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти” набір здобувачів вищої освіти в 2025 році буде здійснюватись за новим переліком галузей знань і спеціальностей: галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика; спеціальність Е1 Біологія та біохімія, спеціальність Е2 Екологія. Здобувачі вищої освіти, які вступили на навчання до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання відповідно до обраних галузей знань та спеціальностей.

Крім того, відповідно до Наказу МОН № 842 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти» від 13 червня 2024 р., у Стандарті вищої освіти зі спеціальності 091 Біологія та біохімія галузі знань 09 Біологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженому наказом Міністерства освіти та науки України від 21.11.2019 р. №1457, позицію «Загальні компетентності» розділу IV «Перелік компетентностей випускника» доповнити пунктом 11 такого

змісту: «ЗК11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності». Ці технічні зміни потрібно врахувати для ОПП Біологія за спеціальністю 091 Біологія та біохімія ОС Бакалавр 2020 року затвердження зі змінами 2024 р. Як наслідок цих змін, потрібно переглянути у зазначеній ОПП матрицю відповідності компетентностей освітнім компонентам.

2. Тарадіна Г.В., в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. У зв'язку з вимогами статті 10¹ Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року, яка затверджує порядок проведення базової загальновійськової підготовки, заклади вищої освіти зобов'язані включити до освітніх програм та навчальних планів дисципліну «Базова загальновійськова підготовка (теоретична підготовка)» (БЗВП) в обсязі 3 кредити ЄКТС. Ця дисципліна є обов'язковою для здобувачів освіти, на яких поширюється дія зазначених норм, та може бути вибірковою для інших. Відповідно, виникає необхідність у внесенні технічних змін до чинних освітніх програм і навчальних планів, а саме, відповідно до ухвали засідання ректорату № 10 від 24 квітня 2025 р., починаючи з 2024 року набору, збільшити вибірковою складовою освітніх програм Університету на 3 кредити в межах нормативного обсягу ОП та запровадити з 01.09.2025 р. базову загальну військову підготовку (теоретичну частину) на освітніх програмах Університету за рахунок вибіркової складової: для здобувачів вищої освіти, на яких розповсюджується дія Постанови КМУ від 21.06.2024 р. № 734, - без права вибору; для здобувачів вищої освіти, на яких не розповсюджується дія Постанови КМУ від 21.06.2024 р. № 734, - з правом вибору БЗВП чи будь-якої іншої дисципліни, запропонованої до обрання у певний навчальний рік.

Також слід додати, що відповідно до пункту 14 частини першої статті 1 та статті 49 Закону України «Про вищу освіту» і Положення «Про організацію освітньої діяльності в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та з метою уніфікації графіків навчального процесу освітніх програм за ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» встановити з 01.09.2025 р. такий розподіл навчального часу: тривалість навчальних семестрів – 17 і 17 тижнів; тривалість канікул – від 8 до 12 тижнів; тривалість екзаменаційних сесій – до 6 тижнів. У зв'язку з цим виникає необхідність перерозподілу кредитів між окремими освітніми компонентами 2-, 3- і 4-го року навчання для освітніх програм 2024 року набору.

Щодо освітніх компонентів, пропоную внести технічні правки, а саме: замінити назву освітнього компонента «Основи інформатики» на «Інформаційні методи в експериментальній біології». Оновлена назва точніше відображає специфіку застосування інформаційних технологій у біологічних дослідженнях, зокрема обробку експериментальних даних, біоінформатичний аналіз, цифрове моделювання та методи машинного навчання. Вона також більш повно відповідає змісту освітнього компоненту, який пропонується здобувачам освіти за спеціальністю «Біологія».

3. Єрмішев О.В. канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри біофізики і фізіології; гарант ОПП Біологія ОС Бакалавр, зазначив, що ОПП Біологія для ОС Бакалавр відповідає чинному Стандарту вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 091 Біологія та біохімія, враховує всі компетентності та програмні результати навчання, що містяться у Стандарті. У процесі щорічного моніторингу було проаналізовано досвід реалізації аналогічних освітніх програм у провідних українських університетах: Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна та Львівському національному університеті імені Івана Франка. Зокрема, було розглянуто навчальні плани, перелік, обсяг і послідовність викладання освітніх компонентів професійного циклу. Окрім того, з метою успішної реалізації програми подвійних дипломів у межах академічної мобільності було співставлено освітні компоненти з Університетом Вітовта Великого (Каунас, Литва) за бакалаврською програмою «Biology and Genetic». Зазначена програма подвійних дипломів є перевагою ОПП Біологія ОС Бакалавр у порівнянні з освітніми програмами багатьох вітчизняних університетів. Здобувачі мають можливість пройти частину навчання за кордоном і по закінченні отримати два дипломи бакалавра – український і європейський. Наразі в університеті Вітовта Великого навчаються двоє здобувачів - Бондурівська Каріна та Підвашецький Олексій. Другий позитивний момент – це висока частка лабораторних і польових занять (у тому числі виїзних, спрямованих на отримання навичок в реальних умовах), що сприяє формуванню професійних компетентностей, необхідних в подальшій професійній діяльності. Частина з цих занять, а також практична підготовка проходять під керівництвом професіоналів-практиків.

Перевагою освітніх програм окремих вітчизняних університетів (КНУ ім. Тараса Шевченка, ЛНУ ім. Івана Франка) є наявність блоку вибіркового професійно-орієнтованих дисциплін, які надають можливість отримання додаткових навичок в межах обраної спеціалізації. Для реалізації подібного підходу в рамках ОПП Біологія в ДонНУ імені Василя Стуса є певні об'єктивні обмеження – кількість контингенту та матеріальна база для вузькоспеціалізованих досліджень, наявність якої можна компенсувати використанням баз підприємств-партнерів та наукових установ.

4. Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. При проведенні моніторингу здобувачі вищої освіти, випускники, роботодавці, інші групи стейкхолдерів мали можливість висловити свої зауваження та пропозиції за допомогою Microsoft Forms, розміщених на офіційній сторінці факультету та на порталі спеціальностей 091 Біологія та 101 Екологія. За результатами он-лайн анкетування було виявлено загальні рекомендації та побажання щодо змісту ОПП, наповнення освітніх компонентів, форм та методів навчання.

На запитання «Чи достатній, на Вашу думку, зміст (набір дисциплін) освітньої програми для успішної роботи за фахом?» стверджувально відповіли 88% здобувачів та випускників, що навчались за обговорюваними освітніми

програмами. 87,5% здобувачів та випускників ОПП вважають, що всі запропоновані в ОПП дисципліни необхідні для професійної діяльності. Зауважимо, що 100% випускників відповіли стверджувально на це запитання; 78% з них працевлаштовані за фахом. На запитання «Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОПП Вашої спеціальності?» 63% респондентів дали позитивну відповідь. З цього питання слід зауважити, що відповідно Стандарту практична підготовка має складати 10% від загальної кількості кредитів ЕКТС, що реалізується в межах обговорюваної освітньої програми. За кожним освітнім компонентом блоку професійної підготовки передбачені і реалізуються лабораторні роботи, які сприяють отриманню практичних навичок здобувачів вищої освіти. Крім того здобувачам постійно пропонуються позааудиторні види занять: воркшопи, майстер класи, екскурсії, виїзні заняття (у тому числі на підприємства і в природні умови), які урізноманітнюють способи отримання практичних навичок роботи з натурними об'єктами в реальних умовах.

На думку 95% опитуваних логіка викладання дисциплін ОП не порушується і дублювання змісту навчального матеріалу дисциплін не відбувається.

На питання «Чи співпали Ваші очікування щодо ОПП обраної спеціальності з її реальним змістом?» 100% опитуваних відповіли позитивно.

Випускники ОПП Біологія вважають, що до ОПП можна було б додати курси: біоінформатика, біоінженерія, молекулярна біотехнологія, геронтологія. Частина з запропонованих здобувачами курсів є змістовними модулями нормативної дисципліни «Молекулярна біологія та біотехнологія»

Серед пропозицій щодо підвищення якості обраної ОП:

- Розширити практичну підготовку через стажування на підприємствах і в установах; залучати зовнішніх експертів і міжнародний досвід (гостьові лекції, кейс-стаді).

- Розширити лабораторні і практичні роботи, а саме додати більше експериментів, дослідів у лабораторіях та покращити матеріальне забезпечення для практичної (лабораторної) частини навчання.

- Впроваджувати новітні практики та АІ, використовувати результати останніх досліджень, які висвітлюються в наукових статтях.

- Ввести дисципліни вільного вибору здобувачів, які стосуватимуться професійної орієнтованості в майбутній кар'єрі біологів.

Для оцінки змісту освітніх програм та їхніх складових, а також якості викладання навчальних дисциплін науково-педагогічними працівниками в університеті регулярно, щосеместрово, проводиться опитування здобувачів вищої освіти. Ця процедура регулюється «Положенням про організацію опитування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів у ДонНУ імені Василя Стуса». На основі результатів анкетування та зауважень здобувачів вищої освіти здійснюється перегляд наповнення освітніх компонентів, критеріїв оцінювання, методів викладання та виявляються проблемні аспекти організації навчального процесу. Варто зазначити, що за підсумками опитування здобувачів у поточному навчальному році рівень їхньої задоволеності якістю викладання навчальних дисциплін на факультеті хімії, біології та біотехнологій становить 4,58 бала за п'ятибальною шкалою. Троє викладачів, що забезпечують викладання на ОП

увійшли в групу «HI», 2 - в групу «MIDDLE», інші викладачі (67%) не потрапили в рейтинг за недостатньою кількістю респондентів, але мають позитивні відгуки здобувачів освіти. Четвертий рік поспіль жоден викладач факультету не потрапив до групи LOW. Зазначені результати свідчать про високий рівень викладання на ОПП Біологія для ОС Бакалавр.

5. Сухомлин М.М., докт. біол. наук, професор, в.о. директора Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України” зауважила, що програма послідовна, логічна, освітні компоненти підібрані таким чином, що надають можливості здобувачам як майбутнім фахівцям отримали ґрунтовну базову підготовку класичного університету, що дозволить їм в подальшому застосувати ці знання у більш спеціалізованих галузях, а обширний блок практичної підготовки, передбачений стандартом, дозволить опанувати експериментальні методи досліджень, які підкріплюють отримані теоретичні знання з дисциплін біологічного циклу. Що стосується зауваження з боку здобувачів вищої освіти щодо дисциплін вільного вибору, то слід зазначити, що факультетом щорічно пропонуються (і обираються здобувачами незалежно від спеціальності) практикоорієнтовані та світоглядні дисципліни, які формують загальні компетентності, але є дотичними до спеціальностей біологія та екологія: «Основи раціонального харчування», «Хімія косметичних засобів», «Біологія задоволення», «Отрути в повсякденні і їх небезпека для людини» «Органічні продукти – шлях до довголіття» тощо.

6. Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група». Цьогоріч мав можливість співпрацювати з командою факультету хімії біології і біотехнологій та здобувачами вищої освіти спеціальностей 091 Біологія та біохімія та 101 Екологія ОС Бакалавр в межах практичного курсу, що був організований ГО “Українська природоохоронна група”, “Практичне використання сучасних ГІС-технологій в охороні природи”. Слід зазначити, що впровадження практичних курсів із ГІС-технологій у освітні програми біологів та екологів є актуальним кроком для підготовки фахівців до сучасних викликів. ГІС є незамінним інструментом у дослідженні біорізноманіття, моніторингу стану екосистем і плануванні заходів з відновлення довкілля, зокрема в умовах післявоєнної відбудови. Володіння цими технологіями підвищує ефективність екологічної оцінки та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо збереження природи. Колектив факультету активний в плані впровадження нових додаткових навчальних кейсів і це спонукає здобувачів до отримання додаткових вмінь та практичних навичок для свого професійного становлення. Також нашою ГО було організовано та проведено тренінг «Громадські організації та грантінг в екологічній сфері», спрямований на розвиток фандрейзингових навичок молоді України в сфері біологічних та екологічних досліджень, в якому взяли участь не тільки бакалаври, а й магістри.

7. Кучер Т.В., випускниця ОПП Біологія (ОС Бакалавр, ОС Магістр), учасниця програми подвійних дипломів (має диплом Master's degree in Molecular biology університету Вітовта Великого за програмою «Molecular biology and biotechnology»), лаборант (PCR), Labor Limbach Erfurt (Німеччина). Програма має широкий спектр дисциплін, що забезпечує гармонійний і всесторонній розвиток,

формуючи міцну теоретичну базу, проте потенційні роботодавці частіше надають перевагу практичному досвіду, вмінням та навичкам, підбираючи працівників. Успішність пошуку роботи за фахом може варіювати в залежності від обраної галузі біології. З одного боку, молодому фахівцю не дістає певних практичних навичок для роботи в перспективних і цікавих напрямках, з іншого, наука розвивається дуже стрімко, що накладає часто нереалістичні вимоги до молодих науковців. Вважаю, щоб наблизити відповідність навичок, отриманих в процесі навчання, та необхідних в реальній професійній діяльності, потрібно збільшити частку та різноманіття практичних занять для розвитку вмінь та навичок безпосередньо в лабораторії. Загалом, мої очікування щодо ОП «Біологія» співпали з її реальним змістом, програма має перевагу – можливість отримання диплому європейського університету і, відповідно розширює можливості для працевлаштування випускників обговорюваної освітньої програми.

УХВАЛИЛИ:

За результатами проведеного моніторингу вважати ОПП Біологія для ОС Бакалавр такою, що відповідає стандарту, локальним нормативним актам, запитам ринку праці. Внести до ОПП Біологія ОС Бакалавр технічні зміни (у ОПП 2020 року затвердження зі змінами 2024 р. у перелік загальних компетентностей додати ЗК11 «Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності» та внести корективи в матрицю відповідності компетентностей освітнім компонентам з урахуванням доданої компетентності; у ОПП, моніторинг реалізації якої наразі здійснюється; внести оновлені шифри галузей знань та спеціальностей; додати дисципліну «Базова загальношкільська підготовка (теоретична підготовка)» за рахунок збільшення вибіркової складової освітніх програм 2024 та 2025 року; здійснити перерозподіл кількості кредитів між окремими освітніми компонентами) та подати ОПП Біологія для ОС Бакалавр 2020 року для затвердження в редакції 2025 р.

Результати голосування:

За: 15

Проти: немає

Утрималися: немає

Рішення прийнято одностайно.

Голова

В.о. декана факультету хімії,
біології і біотехнологій

Галина ТАРАДІНА

Секретар

Марія РОГОЖУК